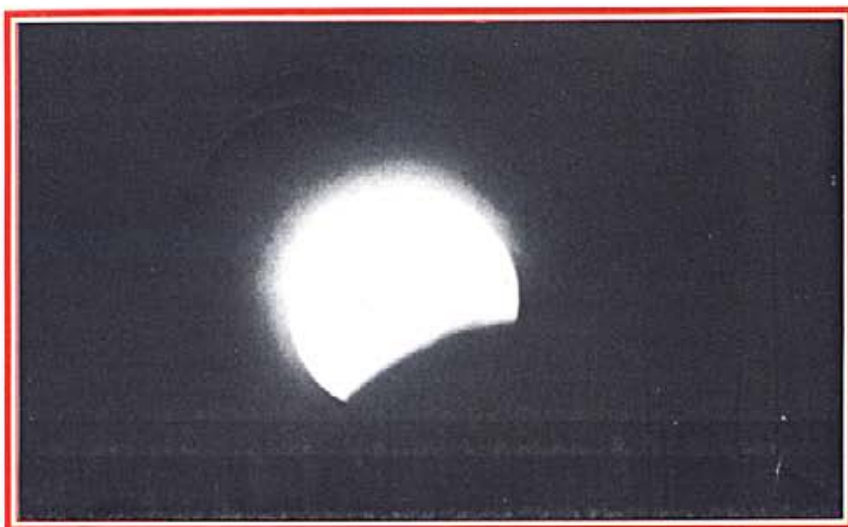

GALATZÓ

Revista cultural de Puigpunyent i Galilea

Revista mensual - Desembre 1992 - Any V - Núm. 74

PREMSA
FORANA

**Com l'eclipsi de
lluna que es va
produir dia 10 de
desembre, el 1992
s'allunya i apareix
un Nou Any
- el 1993 -
que nosaltres
desitjam que dugui
el millor per a
tothom.**

Molts d'anys

GALATZÓ

Publicació Mensual
 Dipòsit legal: PM 431/86
 CASA DE CULTURA
 Sa Travessia s/n
 07194 PUIGPUNYENT

Edita: GRUP S'ARBRE

Director:
 Antoni Betti

CONSELL DE REDACCIÓ:

Joan Martorell
 Pere Barceló
 Biel Frau
 Bartomeu Moragues
 Xisca Ramon

EQUIP DE COL·LABORADORS:

Magdalena Balaguer
 Xavier Barceló
 Joan Ignaci
 Marilena Monjo
 Toni Mora
 Joan Antoni R.C.
 Carolina Horrach
 Biel Pérez
 Onofre Martorell
 Catalina Pont
 Leni Moragues
 Antoni Vidal
 Pep Toni Balaguer

Secció Esportiva:
 Bartomeu Morey

ADMINISTRACIÓ:
 Magdalena Balaguer.

VENDA D'EXEMPLARS:
 Ses Cotxeries

Exemplar: 175 ptes.
 Subscripcions: 150 ptes.

IMPRIMEIX

Taller Gràfic Eugeni.
 C/. Reis Catòlics, 70. Palma

Dels articles publicats en
 aquesta revista, sols en són
 responsables els seus autors.

Editorial

DUES PASSES ENDAVANT, UNA ENDARRERA

La Llei d'Espais Naturals (LEN), aprovada pel Parlament Balear la passada legislatura, va posar fi a una etapa de la nostra història marcada per les batalles constants entre el moviment ecologista i algunes promotores urbanístiques per preservar o edificar alguns espais naturals que havien escapat del primer boom de la construcció. Sa Dragonera, Es Trenc, S'Albufera, Sa Canova, Capocorb o Mondragó són topònims que han quedat per recordar una lluita col·lectiva i desordenada, incapaç de frenar el desordre que imposava la lògica de les inversions, mancada d'unes Directrius d'Ordenació del Territori que harmonitzassin el creixement i la conservació del patrimoni comú.

La LEN no organitzava el territori de les Balears, no ens permetia saber QUÈ podiem fer i ON podiem fer-ho, però almanco delimitava els espais on NO podíem fer determinades construccions, almanco preservava una part substancial del nostre paisatge. No era la terra de Canan, però era una passa endavant en la travessa del desert.

Ara, el Parlament Balear, a instàncies del grup PP-UM, ha consumada la modificació de la Llei. Els arguments de la majoria són ben vàlids: el text vigent de la LEN presenta unes equivocacions, uns errors que s'han de subsanar per no perjudicar interessos legítims. Seria necessari estar-hi d'acord si els diputats del PP-UM haguessin explicat, un per un, els errors que han detectat a la LEN i si justificassin cadascun dels retalls que proposen.

No ho han fet, i això ha obert la veda de les sospites. L'experiència ens fa veure interessos particularment inconfessables darrera cada quarterada usurpada a la natura, darrera cada paisatge furtat a les generacions futures. Més quan el text presentat pel PP-UM és particularment impresentable, amb errors que delaten presses i amb uns mapes indesxifrables que fan impossible el debat. En alguns casos, el retalls són tan grans que just els explica la demagògia o la venjança.

Si la LEN ha de reformar-se és necessari el consens. L'Ordenació del Territori no pot ser moneda de canvi, no pot estar en mans de trànsfuges ni pot ser imposada per les majories. No podem malbaratar els mapes cada quatre anys en funció dels resultats electorals. La seguretat jurídica demana estabilitat.

Després de nou anys d'autonomia encara no tenim aprovades unes Directrius d'Ordenació del Territori previstes a la Llei. El present i el futur són plens d'incertesa. Terra i ciutadans cohabiten sense cap llei que els empari. Mai no sabem que passarà demà. La LEN va ser una passa endavant.

Ara no hauríem de tornar a Egipte.

AQUEST ÉS UN NÚMERO IMPORTANT PER «GALATZÓ»: ES LA TRANSICIÓ ENTRE L'ACTUAL I UN NOU CONSELL DE REDACCIÓ

Com a la pròpia vida, tot té un final, i aquest podia haver arribat per a la Revista Galatzó. Afortunadament no serà així.

L'actual Consell de Redacció publica avui el seu darrer número per donar-ne pas a un nou. Tal i com ja anunciàvem en el passat número, els col·laboradors de «Galatzó» estaven citats per segona vegada a una reunió per aprovar els Estatuts de la Revista i elegir-ne un nou Consell de Redacció. Al igual que en el primer intent de convocatòria, el número d'assistents va ser reduït, si bé aquesta vegada va servir per recuperar la il·lusió, tot gràcies a les reflexions i al compromís adquirit pels allà presents.

Per de prompte, els Estatuts no es varen aprovar ja que es va opinar que, tot i estar legitimats per fer-ho, era més oportú esperar a un altre moment amb major número d'assistents. A més a més, l'actual projecte

d'Estatuts precisa de breus modificacions davant les mesures que es van prendre a la darrera Assemblea General.

Pel que fa a les eleccions a nou Consell de Redacció, en principi tan sols tres dels sis membres que actualment formen aquest Consell tenen la intenció de seguir amb la direcció de la Revista, es tracta d'en **Pere Barceló**, en **Biel Frau**, i en **Bartomeu Moragues**.

Així també, va quedar ben clar que en aquesta nova etapa que s'iniciarà ja amb el número de gener, es deslligarà l'Administració de la Redacció així com la distribució de la pròpia Revista reestructurant, d'aquesta manera, l'actual funcionament de «Galatzó».

A propers números vos informarem amb més precisió. Ara ja tan sols resta desitjar-vos a tots un feliç Any Nou.

NADAL 92

El Patronat Municipal de Cultura del qual formen part els grups culturals i polítics, aprofita l'avinentisa per a saludar-vos i desitjar-vos un bon Nadal i pròsper 1993, al temps que vos convida a gaudir dels actes que organitza per aquestes festes.

Dia 30 de desembre a les 18 hores a la Biblioteca tindrà lloc una xerrada amb en Miquel Rayó, on parlarà de la seva obra i del seu darrer llibre publicat. L'acte és especialment adreçat als nins de més de deu anys.

Dia 31 de desembre a partir de les 23,45 hores esperarem les novíssimes

campanades per entrar en el nou any, el cava i el raïm duran la bona sort.

Dia 5 Ens comuniquen que LES SS. MM. ELS REIS DE L'ORIENT ja estan en camí i que arribaran el dia 5 de gener a les 18 hores. La cabalgata passarà pels llocs acostumats.

Dia 6 de gener a les 21 hores, teatre amb el grup «La Iguana» que escenificarà l'obra «Històries de Fira» de Karl Valentin, adaptat pel mateix grup.

Organitza i Patrocina: Patronat Municipal de Cultura.

Molys d'anys a tots!!

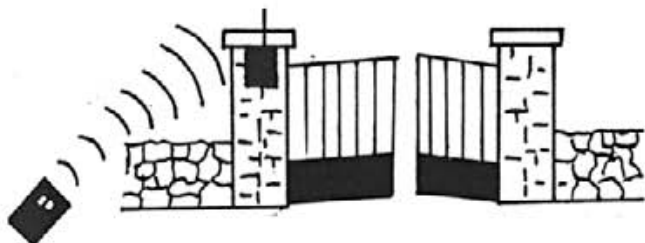
ELECTRICA JORDI

PUIGPUNYENT

Instal·lacions elèctriques
portes i automatismes

AUTOMATITZI SA PORTA!

enrotllables   barreres
basculants   corredors...

C/ Na Beltrana, 21 - Tel. 61 44 82

UN TOTAL DE 20 PAELLES PARTICIPAREN EN EL «IV CONCURS DE PAELLES»

El públic va ser molt nombrós

Com ja vé essent habitual cada 6 de desembre, el Patronat Municipal de Cultura va organitzar un concurs de paelles que enguany ja ha arribat a la seva quarta edició.

En aquesta nova edició de les paelles s'han produït dos fets que pareixen acabar de consolidar aquesta iniciativa del Patronat: en primer lloc, el fet de que la participació hagi arribat per primera vegada a les 20 paelles; en segon lloc, que en el Poliesportiu s'arribassin a concentrar més de 200 persones que, juntament amb l'excel·lent temps regnat, contribuï a que fos un dia de festa.

L'entrega de premis eixecà gran expectació

Així també, dues han estat les anècdotes d'enguany. En primer lloc que els organitzadors oferissin per primera vegada cafè als assistents

i, en segon lloc, que la paella comunitari fos cuinada pel nostre batle Antoni Arbona.

Enguany el Jurat estava format per na Margalida Morell, en Miquel Mora, i na Teresa Martorell.

Aquestes nines també decidiren fer una paella

Pel que fa als guanyadors del concurs, cal dir que el primer premi el va aconseguir la paella d'en Miquel Ramón i la seva dona, el segon premi va ser per na Lina, i el tercer per en Jordi Vidal.

A diferència d'altres ocasions, els premis no varen consistir en dobbers sinó en utensilis de cuina.

El batle elaborà la paella comunitària

PATRONAT MUNICIPAL DE CULTURA

Dimarts, dia 21 de desembre, el dia de la Loteria de Nadal, data adient per demanar-nos si ja érem rics o no, es va reunir el Patronat Municipal de Cultura, amb els representants de l'APA, del Grup Xingonera, de Terra Alta, de Gall de Foc, de l'Ajuntament i de Galatzó.

Es va aprovar el programa de les Festes de Nadal, fent incidència especial en el teatre, els concerts tant de les Corals, com de la Banda a Galilea, així com als raims de Cap d'Any de la Nit del dia 31.

L'organització de la Cavalcada dels Reis es va confiar al grup de voluntaris, que amb l'experiència dels altres anys farien possible els somnis més exigents de la nostra gent menuda, tant per l'ambientació com per la festa que mai serà tan hermosa pels nostres nins, com en aquets anys d'inocència.

També es va tractar de la tradicional i mallorquina Festa de St. Antoni, rescatada del record i amoldada als nostres temps i mentalitat.

El sentit de festa per a un poble s'ha d'estimular dia a dia. Un col·lectiu que no sap riure, balla i divertir-se comunitariament, difícilment sabrà conviure en les altres tasques comuns. Sabre fer poble sopant junts, divertint-nos en grup, tolerant-nos mútuament, dialogant amb tots els veïnats, és el primer principi de solidaritat que podem demostrar amb els més propers a nosaltres.

St. Antoni, enguany també tindrà els foguerons, el sopar de botifarrò, sobrasada i coca mallorquina que pertoca, i tant als que

els agrada el nostre folk, com a la jove nea que vol més marxa, podran sentir-si ben a pler.

Les carroces, com cada any tendran els seus premis, i les beneïdes a la Plaça de la Parròquia tendran l'arcaic sabor tradicional de sentit religiós.

Deixarem per a properes converses l'organització de la festa de Carnaval, pel 27 de febrer, que com sempre es celebrarà a Galilea i ens aficarem a ensetar el tema de la possible organització d'una mostra de teatre i música pels caps de setmana de tot l'estiu, i sorgiren interessos particulars d'algun grup, que sembla voler-ho capitalitzar.

Ens va resultar ben rica la trobada i programarem les tasques de cada una de les comissions, però no interferir-nos o més bé acertar quina seria la millor manera de donar eficàcia a cada una d'elles.

En el mes de gener, programarem tot l'any.

Pere Barceló

**Elèctrica
GENOVART**

**Instal·lacions i Reparacions
Elèctriques**

Ctra. Nova d'Estellencs, 21
Tel.: 61 43 98

07194 Puigpunyent

**Ses
Cotxeries**

**FRUITES * VERDURES
CARNISSERIA * CONGELATS
CONSERVES * VINS * LICORS
FERRETERIA * DROGUERIA**

C/. MAJOR, 4

Tel. 61 41 02

Puigpunyent

UNA QUINCENA DE PERSONES PARTICIPEN EN UN ENTRETINGUT CURSET DE CUINA

Com ja va succeir l'any passat i dintre de les diverses activitats que s'estan duint a terme a l'Escola d'Adults, l'Ajuntament ha tornat organitzar uns nous cursos de cuina.

Al igual que l'any passat, la participació està essent nombrosa, ja que enguany hi ha hagut 16 persones inscrites, les quals agreiexen al cuiner i mestre Xesc Bonnin (d'es Racó d'en Xesc), la seva habilitat per poder fer unes classes senzilles i a la vegada interessants, de tal manera que els assistents es sentin prou entusiasmats.

Ens contava mestre Xesc que els seus objectius són, per una part, poder crear a Puigpunyent una escola de cuina per a professionals i, per altra part, la potenciació de la cuina mallorquina i mediterrània com a cuina sana i de primera categoria.

Com a informació suplementària pel nostre lector, tan sols recordar-li que les classes són cada divendres de les 19:30 h, fins les 21 hores a l'edifici de l'Ajuntament Vell. Així també, mencionar que cada alumne/a inscrit en aquest curs ha rebut un dossier que recolleix totes les receptes que es varen elaborar durant el curs de cuina de l'any passat.

"SA NOS TRA"

CAIXA DE BALEARS

NADAL SOLIDARI, BÒSNIA I ELS SEUS INFANTS

Organitzat a nivell de tota Mallorca per l'Associació de Joves Empresaris de Balears i amb la col·laboració de la majoria d'Ajuntaments i moltes altres entitats (Galatzó també), s'ha duit a terme una campanya de recollida de medecines destinades a les víctimes de la guerra dels Balcans, concretament on sembla ser més sagnant: Bòsnia-Herzegovina.

Es tractava, sobretot, de recollir medecines i preferentment les incloses a una llista que es va adjuntar a uns cartells publicitaris. Així com recollir les diferents aportacions econòmiques fetes desinteressadament per tal de sufragar les despeses de transport, les quals es feien inevitables malgrat es comptàs amb la valuosa col·laboració desinteressada de distintes companyies.

Na Margalida Morey - na Tita com la coneixem els seus amics - va ser una de les persones que va acompanyar el comboi que traslladava les medecines cap a l'ex Iugoslavia. Amb vaixell gratuït i amb furgones també aportades per una empresa, sortí dia 18 de desembre cap a Barcelona per després continuar viatge per carretera cap a Split, al Centre de Refugiats que és a càrrec del contingent danès, d'on es va distribuir cap als punts més necessaris.

"En general - ens comentava na Tita - les aportacions tant en medecines com econòmiques han estat molt importants, si bé sempre creus que hagués pogut anar millor: Així i tot, quan penses amb el motiu per qual estàs lluitant totes les incomoditats te queden petites".

En concret, na Tita no va arribar a entrar dins Bòsnia-Herzegovina, ja que es va aturar a Croàcia, una ciutat on la guerra feia mesos havia finalitzada; "encara que - deia - senties qualche vegada alguns dispar de metrallera o fins i tot alguna bomba".

Des d'aquí, tan sols ens resta encoratjar-la a que segueixi donant exemple a l'hora d'ajudar a la gent necessitada.

Gràcies Tita.

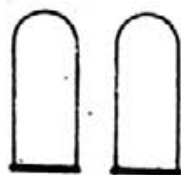
BAR - RESTAURANT PLA DE SA SINIA

Servei de:

NOCES - COMUNIONS
FESTES - CUINA TIPICA

Carretera de Puigpunyent, km. 14 - Teléfono 61 40 57

CAFETERIA - RESTAURANT

ES PONT

C/. Sa Travessia, 2 - Tel. 61 40 31
PUIGPUNYENT

SES TIMBES

Galilea

Respecte a les diverses opinions que donaven en el número passat vuit personatges majors del nostre poble, SES TIMBES ha cregut que eren prou interessants perquè aquest mes fossin comentades des de distintes professions que tenen que veure amb la situació que reflectien. Per això mateix hem demanat l'opinió a l'assistent social de Puigpunyent i Galilea Catalina Mas, al sociòleg Pere Barceló, i a l'estudiant de psicologia Joana Aina Pujol Guardiola.

TORNAR VELL A GALILEA ....

* des del punt de vista de l'assistència social:

Des dels Serveis Socials municipals, fa gairebé 3 anys es dur a terme el Programa d'Ajuda a Domicili format per un equip de dues Treballadores Familiars i una Treballadora Social. En aquest moments prestam el servei a 18 usuaris dels quals 16 pertanyen a Puigpunyent i 2 són de Galilea.

Al llarg de l'any 1992 hem treballat 5 casos a Galilea dels quals:

- * 2 han cursat baixa del servei per defunció.
- * 2 han cursat baixa per ingrès hospitalari.
- * 1 ha cursat baixa del servei per trasllat a un altre municipi.

Les **característiques** d'aquestes persones més freqüents són:

* Esser persones majors, la majoria d'elles té més de 70 anys.

* Viure totes soles, si bé molts d'ells tenen fills que quasi tots fan feina i viuen fora de Galilea, per lo tant aquestes persones resten tota la setmana tots sols.

* Limitació de l'autonomia personal, problemes per a la realització de les tasques diàries i dificultats de mobilitat per desplaçar-se.

* Problemes de soletat i aïllament, si bé algunes tenen nucli familiar el pateixen de la mateixa forma que aquelles que no tenen cap tipus de familiar.

* En quant al sexe el percentatge més alt de gent atesa és de dones.

* Problemes de desplaçaments, tenen moltes de dificultats a l'hora d'anar al metge, a ciutat, realització de compres, etc.

Les tasques que realitzen amb més freqüència les Treballadores Familiars i que formen part dels **objectius del servei** són:

* Prevenir situacions de risc o crisi personal i/o familiar.

* Potenciar la seva autonomia personal, evitant l'ingrés en centres residencials.

* Seguidament de l'estat de salut i control de medicació.

* Donar suport a la família en les tasques diàries.

* Reforçar l'estat d'ànim físic i mental.

* Educar amb aquells hàbits que sigui necessari: higiene, alimentaris... etc.

* Implicar a la família en la problemàtica del seus majors.

Per aquelles persones o famílies que pateixen algun tipus de problemàtica, els hi record que els Serveis Socials municipals estan oberts a tothom: Dimarts i Dimecres de 9 a 11 hores a l'Ajuntament.

* des del punt de vista sociològic

Les opinions sobre les vuit persones enquestades el mes passat, és que reflecteixen uns sentiments contraposats. D'una part, tots estan contents de tornar vell pel que representa d'haver superat una edat, però també es contrasta el sentiment de soletat i de preocupació pel futur.

Abans es tenia assegurada l'atenció familiar i pocs eren els que havien d'acudir a l'hospici, a les Germanetes del Pobres o a la Misericòrdia. Era un deure dels fills o parents més joves atendre a la vellesa. sinó, la crítica era un recurs que tenia la societat per imposar-ho.

Avui, la gent jove té feina, no té recursos destinats per aquesta finalitat i han de ser els poders públics els que ho han de fer.

Avui és ben veritat que llocs com a Galilea i Puigpunyent no tenen possibilitats ni mitjans per a donar allò que necessiten els nostres vellets.

Altres tant també podríem dir d'allò que la gent jove i mitjana avui pensa. Els majors ja no són productius i més bé sobren. Són classes passives. Ningú ho diu, però és possible que més de dos ho pensin, però ¿els nostres padrins pot ser que ja facin nosa?

Aquests i altres seriosos interrogants estan inclosos a les respostes d'aquells vuit galileus que contesten a la pregunta de Ses Timbes.

¿Què serà de mí quan no em pugui valer per mí mateix? ¿Quí m'ajudarà? La resposta és compromesa i no només la tenen els familiars... L'ha de contestar també tota la comunitat, que inclou serveis públics, autoritats, gent jove, gent mitjana i la pròpia Tercera Edat.

Convé prendre'n nota tots i no amagar el cap baix de les ales.

* des del punt de vista psicològic

La vellesa és una altra etapa de la vida de l'home i com a tal té les seves necessitats, il·lusions, alegries i tristors. Nosaltres, els joves, trobam que és una sort arribar en aquesta etapa amb salut per poder disfrutar-la o, el que és millor, viure-la, la

qual cosa significa participar dins la societat i no quedar exclusos d'ella. Actualment ens trobam dins un sistema que aboga pel benestar de tothom i la vellesa ha augmentat d'una manera que es fa necessari donar-li una resposta a les seves necessitats, ja que torna vell no vol dir esperar la mort, sinó integrar-se i formar part dins aquest sistema.

Per això aquesta Revista va dedicar un article per veure com la gent de la tercera edat que viu a Galilea veu el enveïment. De les seves opinions podem concloure que Galilea és un lloc molt sà per tornar vell ja que troben que és necessari una certa tranquil·litat i en aquest petit poble s'hi pot trobar. Malgrat això, tots coincideixen en una sèrie de punts: un cert sentit de soletat acompanyat d'una enyorança, no del passat en si, sinó per aquelles petites coses que han pogut incidir al llarg de la seva vida i que els hi han quedat gravades com a records intranyables com poden ésser la família, els amics que ja són morts, els fills que han tornat majors i tenen la seva vida, etc. Un altre aspecte que tenen molt en compte és el futur, tant del poble com el de tots. Respecte al futur del poble manifesten por de que quedi desolat, ja que hi ha molt poca gent jove que hi visqui i la que hi ha passa molt poc temps al poble; en quant en el futur de tots el veuen com diuen ells "molt negre", per la raó de sentir-se abandonats una vegada que no es puguin valer per ells mateixos, aleshores, ¿què passarà amb ells?

Per altre banda troben que hi ha un distanciament molt gros entre la gent jove i la gent major, ja que societat potencia el dinamisme d'aquests dos col·lectius, per un costat la feina, els estudis, llocs d'oci (discoteques, bars, cinemes, clubs, etc) destinats bàsicament a gent jove i per, l'altre costat, es fan activitats per la tercera edat (excursions, viatges, Insero, clubs, etc.) on la gent jove no vol o no pot incloure's. Aleshores ¿què es pot fer per rompre aquest distanciament?

Aquí la resposta la tenim tots els joves i els que no són tant joves.

FE DE ERRADES

En el passat número es va produir una desafortunada errada a l'hora de donar nom a les distintes fotografies que publicàvem. En concret, la fotografia de na Bel Balaguer Calafell correspon a la de na Catalina Martorell Morey, i viceversa.

NADAL

Com ja és tradició, Nadal ha estat una important fita festosa. El grup Terra Alta ha fet un Betlem just davall del lladoner de la Plaça. El jovent animà les maitines amb l'església plena i el cant sempre estremidor de la sibil·la que va cantar na Maria Escobar.

La col·lecta feta pels pobres en el temps de les Maitines recaptà 80.100.- pessetes. La segona festa fou dia de concert, la Lira Esportlerense arreplegà unes 25 persones a les 12 h. del migdia (no seria millor a les 17 h. del capvespre?); dia de fosca dues hores i mitja sense llum, i dia de cine. També fou un dia generós de pluja. Tal vegada seria ban interessant que els actes culturals s'anunciassin amb uns quants dies d'anticipació.

CORREGUDES

Diumenge, dia 13 de desembre, es tornà penalitzar en els galileus i amics del nostre poble amb l'aïllament perquè quatre senyorets puguin fer "virgueries" amb els seus cotxes. Possats a fotrer-nos, ni tan sols respectaren els horaris anunciats de tancament de la carretera.

Això sí, els hem d'agrair les destrosses i plàstics que ens deixen els espectadors i les "hermoses" cintes de plàstic de Sa Nostra, les quals pengen adornant tots els portells de la carretera,... potser serviran per tot l'any. No és estrany que quasi tots els galileus hagin fet arribar un escrit de protesta al Batle.

PERSONATGES

MAGDALENA GINARD GARAU

Antoni Betti

Una de les persones a les que estam més acostumades a veure és, sens dubte, l'estanyera o el que és el mateix, madò Magdalena Ginard.

De madò Magdalena es pot dir que ha viscuta quasi tota la seva vida dins l'estany de Puigpunyent. Ara compta 87 anys, i des de que en tenia 34 s'encarrega i despatxa a l'estany. Així que, com ens deia ella, "he servit tabac a molts de padrins de la gent jove que ara en vé a comprar". Malgrat la seva avançada edat, encara li resten forces (si bé un poc lentament) per resoldre llargues sumes.

Germana d'altres sis germans (quatre mascles i dues famelles), encara recorda trets divertits de la seva infància, si bé es lamenta de que els seus germans ja hagin desaparegut.

Recorda que el seu padrí a principis de segle ja tenia un estany i "taveina" on hi feia cafè i venia de tot. Aquest negoci ho tenia on viu ara en Es Planet na Maria Llinàs, concretament a l'actual carrer d'estany número 1.

Na Magdalena recorda que quan ella era petita en el poble hi havia molta més gent, emperò com que hi havia contraban de tabac no s'en venia tant. Ara per ara, reconeix que en el poble som més bé fumadors, encara que "no fa massa llarg".

Com és natural, na Magdalena ha viscut durant tots aquests anys moltíssimes d'anècdotes, si bé destaca que una de les coses que més s'ha repetit al llarg dels anys és que hi ha hagut gent, sobretot d'avançada edat, que una vegada pagaven

el tabac que li havien comanat li deien amb veu baixa a na Magdalena "i no ho diguis a sa dona".

Actualment i des de fa molts d'anys, na Magdalena té obertes les portes de l'estany de dilluns a dissabte, llevat dels diumenges que lògicament té tancat. Són, en definitiva, unes vuit hores que té per despatxar i conversar amb els clients, els quals ens comentava que només veurer-los entrar "quasi sempre encert el que em comanaran i amb quina quantitat".

EN EL COR D'ÀFRICA

El dia 10 del mes passat, partiren cap a Argèlia, Tomeu Català i Xavier Barceló. Allà els estava esperant en Rafel Pomar. Són tres persones ben desiguals, per edat, per creences, i per vivències. Malgrat això, els tres ens deien que no hi mancava en cap moment la bona convivència i el bon sentit de l'humor.

Ens comenten que l'arribada a la Ciutat d'Alger ja fou de vespre, i que els va parèixer una ciutat morta però que havent-se trobat el grup s'inicia l'aventura amb tota la il·lució del descobriment i la trobada suggestiva i esperada d'un poblet petit, en el cor del Dessert, que s'anomena TIMIMUN.

Ens compten i no es cansen de parlar-nos del que va ser per ells, aquells quinze dies, allà en ple Dessert. És un oasi on s'hi troba aigua en certa abundància, jardins de palmeres, i és el centre capital de tota una regió. Ells visqueren a un Camping, en el poble mateix, i des de Timimun anaven fent excursions als poblats veïnats i a les Dunes d'arena, i a altres oasis preciosos de l'entorn.

La gent, ens diuen, és molt hospitalària. Et reben a caseva sempre amb les portes obertes. Quan hi vas, mai hi manca l'oferiment de menjar i beguda. Del poc que tenen, t'en fan part, obrint-te caseva de pit en ample.

Recorden les festes del poble als seus Sants, i com convidats especials, participaren als balls, als cànctics, i a l'alegria comunitària.

Contemplar el moviment de la sorra de les dunes, sentir el contacte calent de l'arena al teu cos, viure la llibertat d'una immensitat per tú, això no es pot comptar. S'ha de viure.

Ens recorda En Tomeu, que volgué fer l'experiència de viure un dia de Desert, tot sol, a un oasi. «Només vaig veure en tot el dia un au, un furgó, i el renou del vent que m'enrevoltava». No sap que va sentir, però ell era part d'aquella natura tan especial i que no dubta que fou una experiència imborrable.

A un petit poblat, on hi acompanyaren al metge a un amic d'En Rafel, trobaren la més pura tradició d'un poblat del Desert. Els reberen com a personatges destacats. El Cap del poble els convidà a caseva, com és costum, menjaren el "cuscús" tots dins el mateix plat, i rebent de mans d'ell la carn i el menjar, així com a l'hora prendre el té ho feren ritualment com pertany a aquelles terres.

Ha estat, ens aseguren tots tres, una experiència molt important dins les nostres vides i malgrat la nostra partida fou precipitada i anormal, valgué la pena fer el milenar de kilòmetres en un dia, per arribar a la Frontera de Mauritània, perquè això els hi donà l'oportunitat de visitar durant una setmana aquelles altres terres del territori del Marroc.

Nosaltres de Galatzó hem pogut compartir aquets moments amb els nostres protagonistes i hem vist les fotografies i diapositives, i hem de confesar que hem sentit enveja i ganes de poder fer algun dia la mateixa experiència. Sigueu ben arribats i ben trobats.

P. Barceló

Gratant dins la nostra història

LA GENEROSITAT D'UNS SENYORS EN TEMPS DE FAM

Fa molt de temps que me contaren aquest humanitari i hermós gest, que va succeir entre els anys 1941-43 i que va ser protagonitzat per una família puigpunyentina. Es per jo un honor poder transmetre aquesta feta que enorgulleix al poble de Puigpunyent i, en especial, en aquesta família per la seva bondat i per la manera amb que complia l'obra de misericòrdia de donar de menjar als que tenien fam, però sense que la mà esquerra es donàs compte del que feia la dreta.

Aquesta família feia feina a una finca agrícola, en la que uns picapadres reformaven la casa dels seus propietaris.

Durant la temporada dels boniatos, els nostres protagonistes en lloc de vendre-los de «estreperlo» -com es deia i es feia en aquells temps-, dia si, dia no, treien de la terra els boniatos necessaris per consum domèstic, els netejaven i les ficaven dins una olla en el foc, primer els romputs i llavors els sencers. Quan ja estaven cuits, la madona en retirava uns quants pel consum de la família i la resta les col·locava damunt la plataforma del fogó. Mentre s'anaven refredant, els picapadres procuraven passar aprop dels boniatos collint-los amb dissimul. Si qualche vegada tenien més fam de l'habitual, agafaven els que estaven romputs que normalment s'utilitzaven, combinats amb farina d'avena i salvat, com a menjar pels animals domèstics.

Així també, els propietaris se'n adonaren de que les garroves que possaven dins la «gripia» del cavall, moltes de vegades desapareixien durant el dia, per la qual cosa varen suposar que els picapadres amb la intenció d'entretenir les seves panxes, feien amb les garroves el mateix que amb als boniatos.

Des de llavors ençà, canviaren l'horari de ficar les garroves dins la «gripia», i en lloc de ficar-les quan el cavall acabava la feina, ho feien després de treure el cavall a treballar. D'aquesta manera, els picapadres les trobaven netes i podien triar les millors. I en el cas de que quan arribava el cavall no n'hi hagués abastaments, afegien les necessaris per poder alimentar l'animal.

Mai, ni els amos ni els picapadres comentaren res sobre els boniatos, ni tampoc sobre les garroves, ni sobre el canvi d'horari per omplir les «gripies».

Eren aquests, sens dubte, uns temps en que els tords volaven ben baixos.

Onofre Martorell «Teuler»

Bar Parroquial

ESPECIALITAT EN PLATS COMBINATS
I TAPES VARIADES

Dilluns tancat

PLAÇA PIO XII
TELS. Part. 61 44 74 Bar 61 41 87

GALILEA

- * decoració
- * murals
- * furgonetes
- * parcartes
- * valles
- * façanes
- * serigrafia

taller de rotulació

Fàbrica, 21 Telfs. 28 03 03 - 28 21 68 Palma de Mallorca

NOTICIES BREUS...

* EL GOB CRITICA LA «RESERVA PUIG DE GALATZÓ»

Fa uns dies el GOB va dirigir-se per carta al batle Antoni Arbona, per donar-li la seva opinió sobre la Reserva i sobre alguns acords municipals al respecte.

Concretament, el GOB defineix en aquesta carta de «fonamental l'acord adoptat per l'Ajuntament de crear una comissió de seguiment i control», i convida en els que hi formaran part a que facin un seguiment ben actiu, si bé s'insisteix en que «aquesta comissió funcioni i els seus acords siguin executats».

Finalment, manifesta «la necessitat de reduir o eliminar alguns dels impactes generats dins Es Ratxo, tals com l'aparcament -excessivament gros segons el GOB- o l'edificació situada al final de l'itinerari». Així també, considera que «la xifra de 900 persones diàries podria ser excessiva si tenim en compte la fragilitat d'aquests tipus d'espais i l'experiència d'altres espais naturals sotmesos a visita periòdica», per la qual cosa demanen al batle es redueixi aquesta xifra de visitants.

* REGALEN A SOR MARIA FOTOS DEL SEU HOMENATGE

Na Margalida Ballester, na Margalida «de sa farmàcia» com la coneixem noltros, ha fet fa poc un original regal de Nadal a Sor Maria. En concret, l'hi ha regalat un àlbum complet de fotos de l'emotiu homenatge que va rebre aquesta el passat dia 8 de novembre.

Desgraciadament, es va donar el curiós cas de que noltros no en poguérem publicar cap en el darrer número perquè na Margalida es trobava de vacances. Així i tot, valgui aquesta nota com a reconeixement al detall de na Margalida i a la labor duita a terme durant molts d'anys per Sor Maria en el nostre poble.

NOTES DE SOCIETAT

DEFUNCIONS:

* Aquest dia 15 de desembre va deixar d'estar entre noltros en Biel Font Martorell.

Tenia 66 anys.

* Així també morí dia 26 na Magdalena Barceló Martorell. Tenia 85 anys.

Que en Pau descansin !!

METEOROLOGIA

Mes de Novembre..... 58'10 litres/m2

Mes de Desembre:

Dia 4 ..... 2'10 litres/m2

Dia 7 ..... 5'20 litres/m2

Dia 11..... 3'20 litres/m2

Dia 16..... 8'70 litres/m2

Dia 24..... 4'80 litres/m2

Dia 26..... 38'80 litres/m2

Total ..... 62'80 litres/m2

1992: RESUM D'UN ANY QUE S'ACABA

No volem presentar un resum exhaustiu i rigorós de 1992 sinó unes pinzellades dels esdeveniments de caire local que, al nostre parer, han tingut major relevància en aquest any que ja s'acaba.

RELOTGE

Entre preparatius de darrera hora, dia 31 de desembre de l'any passat s'inaugurava el rellotge de la plaça de l'Ajuntament. Amb paciència ha anat comptant d'un en un tots els minuts de l'any 92 i amb exactitud ha tocat les hores amb campanades, primer esquerdades, després armonioses. Però cada nit ha decidit callar, i seguir la compta del temps sigilosament, per no destorbar el descans dels veïnats de la Plaça.

En el seu primer any de vida ha vist com a passat de l'epicentre de la polèmica inicial a ser un més dels elements de la Plaça sense cap protagonisme especial. Ho ha vist sense sorprendre's, amb la naturalitat de qui coneix millor que ningú els efectes dels dies que passen. I també amb una certa arrogància, perquè en el fons confia que per mèrits propis i amb l'ajuda del seu millor aliat, el temps esdevindrà un dels elements més representatius del poble.

ROBATORI

A principis d'any els lladres s'en duïen del repetidor de TV els dos mòduls d'Antena 3 i Tele 5, després de fer un forat a la caseta. Fou un robatori extrany, amb molts de punts obscurs i que a hores d'ara no s'ha resolt.

La gent descompassada, com un ferrer sense carbó, va romandre alguns mesos sense poder veure els seus programes favorits, fins que, amb la contractació amb una nova empresa i l'instal·lació de dos mòduls nous es restablien les emissions.

ESPORTS

En aquest tema, com a quasi tots, n'hi ha hagudes de fredes i de calentes.

D'una banda l'equip de futbol C.D. Puigpunyent es retirava de la competició dins del mes de Febrer per manca de jugadors. Ja feia mesos que no aconseguia reunir el mínim d'onze jugadors a alguns partits.

Però el 92 també ha estat l'any de la creació del Patronat Municipal d'Esports en el que es troben representades les organitzacions esportives i els grups polítics, i que s'ha estructurat en una sèrie de comissions que s'ocupen dels diferents esports.

I també un any en el que han continuat les millores constants de les instal·lacions esportives i en el que s'ha disposat d'una pista de tennis que ha tinguda molt bona acceptació i en la que ja s'ha impartit un curset.

GALATZÓ

En el mes d'Abril la Revista convocava la primera edició dels Premis Galatzó. La seva finalitat és premiar aquelles persones o grups que, per la seva feina en favor del poble o per haver difós el seu nom més enllà de les seves fronteres, rebin el suport majoritari dels lectors de Galatzó. Entre els sis nominats resultava elegida guanyadora la Coordinadora per a la Defensa de la Vall de Puigpunyent.

En el mes d'Agost es va retre un merescut homenatge de la Tercera Edat de Puigpunyent amb un número monogràfic dedicat als nostres padrins.

A finals d'any, Galatzó convocava l'aprovació d'un projecte d'Estatuts i la renovació del seu Consell de Redacció. Les dues assemblees convocades a l'efecte foren un fracàs per la minvada assistència de socis i de candidats, fins al punt que deixen el futur de la Revista sota un perillós interrogant.

NORMES SUBSIDIÀRIES

Després d'un llarg i complicat procés, la Comissió Insular d'Urbanisme aprovava, dia 30 de Juliol, les Normes Subsidiàries del minicipi. En aquest moment quedava en vigor un planejament urbanístic més proteccionista i respectuós amb els valors naturals.

PERSONATGES

Dia 16 d'Agost, dins els programa de les Festes d'Agost, era elegit Personatge Popular de l'Any en Rafel Ramon "Fietes".

Dia 27 de Setembre, en el decurs dels actes del XXXIII Homenatge als nostres Padrins, en Bernat Martorell "Teuler" presentava el seu llibre "Siguiendo mi camino", basat en vivències personals del capellà i missioner puigpunyentí.

Dia 8 de Novembre, Puigpunyent retia homenatge a Sor Maria, la monja agustina que durant dèsset anys ha viscut entre noltros per cuidar els malats, els infants i donar una mà allà on fos necessari, fins que fa poc, una malaltia l'ha decantada de la seva tasca i del convent de Ses Barreres.

LA RESERVA

Després d'una complicada negociació i d'una llarga tramitació administrativa, la Reserva Puig de Galatzó obtenia la declaració d'utilitat pública per part de la Comissió Insular d'Urbanisme i finalment, dia 16 de Setembre, la llicència municipal d'obertura. La Reserva obria de bell nou les seves portes, però aquesta vegada amparada per la legalitat, i amb un control rigorós per part de l'Ajuntament que, mitjançant un conveni signat amb els promotors, limita i defineix les activitats que s'hi poden dur a terme.

Esports

BÀSQUET

Senior Mixt: El nostre equip ha disputat un total de tres partits, els quals s'han perdut tots tres.

RESULTATS:

Vitalter, 87 - Galatzó, 32
Galatzó, 46 - Polilla, 71
Neurodiagnosi, 49 - Galatzó, 47

FUTBOL SALA

Categoria Aleví: Dels darrers quatre partits disputats pel nostre equip, no se n'ha pogut guanyar cap d'ells, havent-se perdut dos i empatat els altres dos.

pel que fa al joc, hi ha que dir que a millorat bastant en relació a passades temporades, si bé encara es pot apreciar alguna que altre grossa derrota. Així també, hi ha que tenir en compte que en la majoria dels casos les derrotes es produeixen davant col·legis que tenen equips molt potents i que, per tant, es difícil de fer front; mentre que els bons resultats s'aconsegueixen davant equips amb unes característiques similars a les nostres.

Així idò, desitjam i esperam que aquests infants segueixin aprenent i disfrutant del seu esport favorit, sense que s'hagi de donar excessiva importància als resultats.

RESULTATS I CLASSIFICACIÓ:

Puigpunyent, 1 - San Vicente Paul, 8
San Alfons, 4 - Puigpunyent, 4
Puigpunyent, 4 - San Antoni Abat, 4
Puigpunyent, 0 - Montesió B, 15

CLASIFICACIÓ

	J	G	E	P	GF	GC	PUNTS
1.- Montesió B	10	9	1	0	11	7	19
2.- San Vicente Paul	10	8	1	1	81	17	17
3.- Bellavista	10	8	1	1	71	16	17
4.- San Antoni Abad	10	7	1	2	44	17	15
5.- Sagrat Cor	10	5	0	5	33	48	10
6.- Los Almendros	10	4	1	5	28	48	9
7.- Puigpunyent	10	2	2	6	27	83	6
8.- Santa Teresa	10	2	0	8	20	60	4
9.- Juv. Inca	10	1	0	9	24	85	2
10.- San Alfons	10	0	1	9	19	78	1

FOTO COMENTADA

El Rallye Casino/Es Pla en el seu tram Es Capdellà-Galilea és, sens dubte, el pitjor regal de Nadal que si li podria fer al nostre poble.

Un Rallye que, per molts de veïnats, ja és sinònim d'aïllament, de brutor, de reixetes rompudes.... A més a més, enguany ni tan sols es respecta l'horari de tancament de la carretera, amb les conseqüents molèsties que això supossa.

Així idò, tal vegada seria encertat estudiar si val la pena seguir deixant que aquesta prova automobilística passi pel nostre municipi, tot i l'escàs benefici que en un principi pareix deixar a Puigpunyent i Galilea.

14

Local

Balears, 28 de Diciembre de 1992

Puigpunyent

Proyectan construir un teleférico para ascender al puig des Galatzó

Las cabinas serían de color verde para reducir el impacto ambiental

El Ajuntament de Puigpunyent ha recibid un projecte per a instal·lar un telefèric que faciliti a los visitantes la subida al puig des Galatzó. El objetivo de los promotores es pintar las cabinas de color verde para que el impacto ambiental sea mínimo.

Antoni Betti

Una empresa de Puigpunyent ha presentado en el registro del Ajuntament de Puigpunyent un proyecto con el fin de atraer al visitantes y fomentar el turismo de montaña.

En concreto, se pretende construir un teleférico que, a precios po-

ocasionar fuera menor. Además remarcaban el escaso peligro que ocasionará a las cabras salvajes que cohabitan en el Puig de Galatzó, ya que «podrán jugar y moverse con total libertad como si no hubiera pasado nada».

Malestar

nadora per a la Defensa de la Vall de Puigpunyent, quienes han manifestado al alcalde su intención de llevar a cabo una manifestación en caso de que el Consistorio aprobara el proyecto, incluso no descartan recurrir al Defensor del Pueblo.

La coordinadora ha presentado una solicitud a los promotores de la iniciativa y al propio Ajuntament solicitando su inclusión en la recién creada comisión de control y seguimiento

Aquesta notícia va ser precisament motiu de comentari, juntament amb altres articles de diaris, a l'edició del migdia de l'Informatiu Balear.

Ara bé, la "notícia innocent" que va cridar més l'atenció va ser la publicada per "Ultima Hora" on s'anunciava que quasi tots els galileus havien signat un manifest a favor de la seva independència.

Com a fet curiós, mencionar que n'hi va haver molts que realment s'ho varen creure. I si el nostre lector no ens creu, que es posi en contacte amb l'autor de l'article, Antoni Betti, o amb el regidor de Galilea Manuel Pinteño, els quals es lamentaven de que el telèfon no deixés de sonar durant tot el dia.

A tots els innocents, molts d'anys !!

DIA 28 DE DESEMBRE, DIA DELS SANTS INOCENTS

Redacció

Com ja és habitual per aquestes Festes, quasi tothom aprofita dia 28 per fer qualche broma als amics.

Enguany, el nom de Puigpunyent i Galilea ha estat aprofitat per dos mitjans de comunicació de Ciutat per publicar les seves habituals "inocentades" de cada 28 de desembre.

En concret, el diari "Balears" publicava que una empresa de Puigpunyent volia construir en Es Ratxo un telefèric perquè els visitants poguessin arribar fins adalt del Puig de Galatzó, si bé ja advertia de que les cabines serien de color verd perquè l'impacte paisatgístic no fos tan gros.

Ultima Hora / Lunes, 28 de diciembre de 1992

Puigpunyent

Los vecinos de Galilea firman un manifiesto por su independencia

Quieren separarse del término municipal de Puigpunyent, al que culpan de todos sus males

Casi la totalidad de los vecinos de Galilea, unos 150 de los 200 censados, han firmado un manifiesto en el que piden su independencia de Puigpunyent y formar así su propio municipio.

ANTONI BETTI

El manifiesto por la independencia de Galilea, que ya ha sido remitido al Ajuntament de Puigpunyent, recoge toda una serie de inquietudes que desde hace décadas preocupan a los galileos y que, según ellos, nunca han sido recogidas por las distintas instituciones municipales que, desde 1979 se han ido formando en el Ajuntament de Puigpunyent. De entre las más importantes, destacan:

■ El alcalde de Puigpunyent ha convocado un pleno extra para el jueves.

dos únicos concejales naturales de Galilea con representación en el Ajuntament de Puigpunyent han firmado el manifiesto. Tanto Manuel Pinteño como Gabriel Ferrà han estado durante estos últimos días totalmente dis-

